

DANIEL MATĚJKA

BOHOSLUŽBA V LISTECH APOŠTOLA PAVLA

opponentský posudek diplomové práce

Práce má 73 stran a je opatřena všemi formálními náležitostmi.

V úvodu autor vysvětluje svůj původní záměr a metodu. Zájem o bohoslužbu v Novém zákoně pracovně zúžil na bohoslužbu v listech apoštola Pavla. Po konzultacích s vedoucím práce se zaměřil detailně na První list Korintským, v ostatních listech pak spíše namátkou ověřuje konsistentnost Pavlových představ a postojů. Dobře si uvědomuje výhody i úskalí takového postupu. Nepracuje také čistě terminologicky (Pavel s oblibou používá slovo bohoslužba přeneseně, na celý, a zejména „všední“ život křesťana), nýbrž zaměřuje se na to, co se (podle Pavlova referátu) odehrává při shromážděních v Korintě. V následujících kapitolách pak detailně zkoumá dva velké tématické okruhy, které se týkají shromažďování Korintských: večeři Páně (1 Kor 11) a duchovní dary (1 Kor 12-14), ve třetí kapitole a v závěru srovnává a vyhodnocuje svá předchozí zjištění.

V kapitole o večeři Páně nejprve rekonstruuje, v čem Korintští vybočovali a za co je Pavel kritizuje. S přehledem a vnitřním pochopením nejprve představuje odbornou diskusi k tématu, přičemž nabízená řešení člení na dvě velké skupiny, podle temporálního nebo netemporálního pochopení slov $\pi\rho\lambda\alpha\mu\beta\alpha\iota\omega$ a $\epsilon\kappa\delta\epsilon\chi\omicron\mu\alpha\iota$, probírá námítky k možnému pořadí *hostina – chléb – víno*, které drží zastánci temporálního chápání, nakonec se však sám v modifikované podobě k temporálnímu pochopení přikloní; předpokládá – proti ostatním zastáncům tohoto pojetí – že i při temporálním výkladu Pavlových slov lze předpokládat pořadí *chléb – hostina – víno*, které předpokládají slova ustanovení. Korintští jsou podle autora nesolidární nejenom pokud jde o sdílení hostiny (jídla k nasycení), ale i v lámání chleba, při kterém na sebe navzájem nečekají.

V kapitole o 1 Kor 12-14 autor konstatuje, že Pavlovým tématem opět není není ustálený pořádek bohoslužeb, tématem jsou duchovní dary, které tento pořádek přesahují (obsah přetéká formu). Opět se ale nepřímou dozvídáme o Pavlově představě shromáždění. Probírá v této souvislosti Pavlovu inovaci obrazu společenství jako těla, důraz na „budování“ všech navzájem a ovšemže na lásku. V exkurzech psaných petitem rozebírá pravděpodobný obsah jednotlivých darů i jednotlivých

bohoslužebných prvků, které Pavel v této souvislosti zmiňuje. Východiskem není u Pavla plánovitá rozmanitost bohoslužeb či darů, nýbrž to, že *každý* nějaký dar má a jedni by neměli zatlačovat do pozadí druhé.

V úvodu třetí kapitoly si autor nejprve klade otázku, zda dokladem liturgických prvků není sám dopis, totiž zda předpokládá, že bude předčítán při shromáždění a po něm (plynule) naváže večeře Páně. Tuto sugestivní možnost autor analyzuje, ale nakonec odmítá těmito argumenty: večeře Páně je podle dopisu samého v takovém rozkladu, že ji nebylo možné přímo navázat; dopis je příliš dlouhý; podle 1Te lze předpokládat, že první čtení probíhalo „po domech“. Nejroztomilejší (a přitom přesvědčivý) mi osobně připadá argument, že v rozhádaném korintském sboru, kde se všichni překřikují, a to zejména mluvením jazyky, a kde Pavel neměl u všech dostatečnou autoritu, nemohl předpokládat, že by celý dopis mohl souvisle najednou zaznít. Poté se zabývá otázkou, zda Pavel v 1 Kor 11 a 1 Kor 14 mluví o stejném shromáždění nebo o dvou různých typech. Shromažďuje argumenty pro i proti, ale nakonec se přiklání k totožnému shromáždění, na základě analogie k helénistickým hostinám, po nichž následovalo družné symposion.

V Korintě se zřejmě odehrávala i různá jiná, menší shromažďování po domech; v 11. a 14. kapitole však Pavel předpokládá shromáždění celé církve ἐπι το αὐτο.

Nakonec se autor v této kapitole dotýká i možné souvislosti rozkolů v 1. a 11. kapitole.

V Závěru autor už jenom přehledně sumarizuje, k čemu došel a k čemu se přiklonil n předchozích stránkách.

Práci považuji za velmi zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a doporučuji nejlepší hodnocení.

Jiří Mrázek

Jiří Mrázek